

Тема війни у дзеркалі сучасної української літератури

Віртуальна виставка

Підготували
Резанова Т. М.,
Оньша Т. П.,
Матвеєнко Т. В.,
Козак В. А.

Ми намагалися представити матеріал, де подається сучасне бачення мобілізаційних і режимних заходів радянського керівництва, стратегічних і фронтових операцій на території України, повсякденне життя цивільного населення в умовах нацистського режиму. Велику увагу приділено висвітленню «української проблеми» напередодні й на початку світової війни, долі українських земель, українському визвольному рухові, діяльності радянського підпілля й партизанів, взаєминам влади й українського суспільства в ті буремні роки.

Ми маємо пам'ятати героїв тієї війни. Серед видатних людей, чиї долі пов'язані з історією нашого краю є чимало прикладів справжнього героїзму та самопожертви. Один із них – Євген Березняк, відомий як майор Вихор, якому вдалося роздобути карту мінування Кракова, давньої столиці Польщі. Завдяки цьому були врятовані життя краков'ян та місто, перші відомості про яке відносяться до Х століття. А в мирний час Євген Степанович працював на педагогічній ниві, зауважував: «Розвідником я став через необхідність. Але за своєю натурою завжди був освітянином...».

Зміст

Частина I. Трагічний літопис війни в художньому слові

Представлено художні твори сучасних українських письменників про події Великої Вітчизняної війни.

Частина II. Сучасне бачення періоду Другої світової війни в науково-публіцистичній літературі

Запропоновано сучасні дослідження у вимірі подій Другої Світової війни.

Частина III. В пам'ять про одного героя...

Про його героїчний подвиг написано десятки книжок, знято кінофільми... Мова йде про Героя України, відомого розвідника, а в мирний час освітянина – Євгена Степановича Березняка.

Частина І. Трагічний літопис війни в художньому слові

84(4УКР)6
В48

Винничук Ю. П. Танго смерті : роман /
Ю. П. Винничук. – Х. : Фоліо, 2015. –
379 с.

Анотація: Події роману розгортаються у двох сюжетних зрізах. У довоєнному Львові і під час Другої світової четверо друзів – українець, поляк, німець і єврей, батьки яких були бійцями армії УНР і загинули у 1921 році під Базаром, - переживають різноманітні пригоди, закохуються, воюють, але за будь-яких катаклізмів не зраджують своєї дружби. Паралельно у наші дні відбуваються інші події з іншими героями. І не лише у Львові, але й у Туреччині. Проте яким чином обидві сюжетні лінії зйдуться до купи, довідаєтесь у несподіваному фіналі.

Юрій Винничук (нар. 1952 р.) — відомий український письменник, поет, драматург, літературний діяч. Живе і працює у Львові. У видавництві «Фоліо» 2012 року вийшов друком його роман російською «Весенние игры в осенних садах».

Манеру Юрія Винничука можна миттєво упізнати, настільки вона відрізняється від усього, що для нас звичне у нашій літературі. Але манера письма у цьому романі — це також і новий Винничук із захоплюючим сюжетом, в якому є і пошуки давнього манускрипту, і таємниця «Танго смерті», яке виконували в'язні Янівського концтабору у Львові. Це книга, яку мовби не читаєш, а живеш у ній.

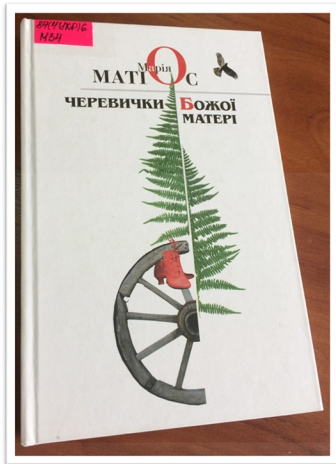
84(4УКР)

6К59

Кокотюха А. Чорний ліс : роман /
А. Кокотюха ; передм. І. Патриляка.
– Х. : Клуб Сімейного Дозвілля,
2015. – 304 с.

Анотація: Автор звертається до теми українського повстанського руху в роки Другої світової війни. У Чорному лісі на Волині українці ведуть смертний бій на три фронти: з німцями, росіянами та поляками. Головному героєві – колишньому міліціонерові з Миргорода, зекові, радянському диверсанту – непросто розібратися в тому, хто є ворогом його народу. Утім, вроджене прагнення справедливості не лишає для нього сумнівів, на чиєму боці правда, а стрімке розгортання подій, у вирі яких він опинився, спонукає відстоювати її зі зброєю в руках.

**84(4УКР)6
М34**

Матіос М. Черевички Божої Матері
вирвана сторінка з буковинської саги
: повість / М. Матіос. – Л. : Піраміда,
2013. – 208 с.

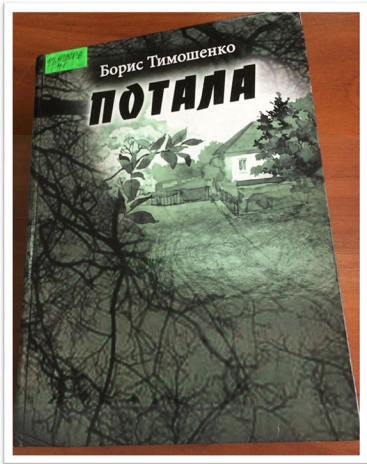
Анотація: Повість відомої української письменниці є трагічною буковинською історією червня-липня 1941 року, в якій і справді нема пересичення правдою. Іванка Борсук – головна героїня – у свої дванадцять років розуміє найголовніше: що є Добро і що є Зло. Бездоганне знання гуцульських вірувань і народних традицій, людської психології та історичних фактів і на цей раз дозволили авторці відтворити особливу драму людини ХХ століття на одній із територій, які історик Тімоті Снайдер назва «кривавими землями».

У2
Р90

Рутківський В. Г. Потерчата: дитяча сповідь перед дорослими, які так нічому й не навчилися : повість / В. Г. Рутківський. – Одеса : Астропринт, 2008. – 160 с.

Анотація: Володимир Рутківський – автор багатьох веселих і цікавих книжок, адресованих читачеві. Проте сам він відносить себе до того покоління, яке прийнято називати дітьми війни. Тож його повість «Потерчата» є розповіддю про своє дитинство в тому страшному світі, який дорослі перетворили у війну. По суті, це сповідь дитини, якій вдалося пройти по тонкому лезу між смертю і життям, любов'ю і ненавистю, вірою і божевіллям.

84(4УКР)6

Т41

Тимошенко Б. О. Потала :
роман-сповідь у семи книгах /
Б. О. Тимошенко. – Біла Церква :
Буква, 2012. – 712 с.

Анотація: Роман-епопея відомого
письменника – це художнє
осмислення автором пройденого
ним самим і його поколінням дітей
війни тяжкого життєвого шляху, де
у жорнах тоталітарного
комуністичного режиму
перемелювались на схололий
порох долі мільйонів.

У2

Т 50

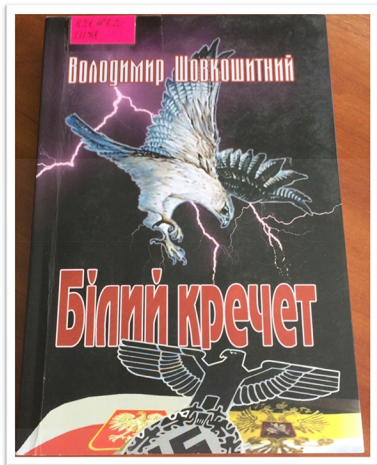
Товстюк К. Хресна дорога. Трагедія / К.
Товстюк. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги,
1999. – 344 с.

Анотація: У книжці в поетичній формі через долі героїв автор розповідає історію України. «Велетенська боротьба нашого народу за волю нґпередодні Другої світової війни, під час її і в першому десятилітті після неї набрала таких глобальних масштабів, що історія навряд чи знайде їй аналог по всій сукупності її характеристик». Бажання автора – передати читачеві, особливо молодому, свої спогади, трагічний літопис життя свого народу, а також свою віру у краще майбутнє вільної України, у розквіт української нації. Прийдешнє покоління повинно пам'ятати і розуміти, як для них здобували цю волю їхні діди і батьки.

821.161.2

Ш78

Шовкошитний В. Ф. Білий кречет :
історичний роман / В. Ф. Шовкошитний.
— К. : Український пріоритет, 2013. —
320 с.

Анотація: Книга знаного українського письменника – гостросюжетний роман «Білий кречет» – охоплює події 1937–1953 років на Наддніпрянщині, Поділлі, Поліссі, Волині й Галичині: великий терор, «золотий вересень», війну тоталітарних імперій і боротьбу УПА з ними. Вир лихоліття влітає героїв книги, Макара – «Кречета» й Ельвіру, у світ Ярослава Стецька, Миколи Арсенича, Бульби-Боровця, Кліма Савура, творців УПА та Олевської й Колківської республік, проводить їх всіма колами пекла, та негоден знищити в їх душах триєдиної любові – до Бога, до людей, до України.

Частина II. Сучасне бачення періоду Другої світової війни в науково-публіцистичній літературі

63.3(4УКР)624

Д76

Друга світова війна в історичній
пам'яті України
(За матеріалами Українського
інституту національної
пам'яті) /
упор. Л. Герасименко,
Р. Пилявець. – Ніжин :
Лисенко М. М., 2010. – 247 с

У виданні представлено матеріали про причини, перебіг і наслідки однієї з найбільших і найтрагічніших подій в історії Українського народу XX століття – Другої світової війни. В основу праці покладено ідею боротьби Українського народу за власну Державу, яка не припинялась з розривом національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Через відсутність незалежної української держави українці опинились по різні сторони фронту. У запропонованій книзі проаналізовано події, що відбувались на території України, починаючи від проголошення Карпатської України у березні 1939 р., і завершуючи подіями на Далекому Сході у вересні 1945 р. (На основі значного масиву матеріалів розглянуто основні аспекти формування історичної пам'яті Українського народу про Другу світову війну в сучасній Україні.)

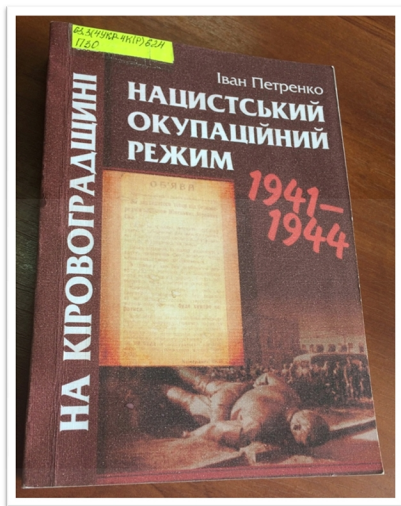
63.3(4УКР)624

П20

Патриляк І. К. Україна в роки
другої світової війни: спроба
нового концептуального
погляду : наукове видання /
І. К. Патриляк, М. А. Боровик.
– Ніжин : Лисенко М. М.,
2010. – 590 с.

У книзі розглянуто найбільш суперечливі сторінки історії України періоду Другої світової війни. Велику увагу приділено висвітленню "української проблеми" напередодні і на початку світової війни, долі українських земель у 1939–1940 рр., участі українців у фінській кампанії, бойовим діям і причинам поразки Червоної армії в битві за Україну в 1941 р., окупаційному режиму нацистів та їхніх союзників в Україні, українському визвольному рухові, діяльності радянського підпілля і партизанів, взаєминам більшовицької влади і українського суспільства в роки війни.

Призначена для широкого кола читачів, може бути корисною для студентів, викладачів, учителів та всіх, хто цікавиться історією України періоду Другої світової війни.

63.3(4УКР-4КІР)624

ПЗ0

Петренко І. Д. Нацистський окупаційний режим на Кіровоградщині 1941–1944 рр. [До-ї річниці визволення України від нацистських загарбників] /

І. Д. Петренко ; Державний архів Кіровоградської області, Кіровоградське обласне відділення пошуково-видавничого агентства "Книга Пам'яті України", Кіровоградська обласна організація Національної спілки краєзнавців України. – Кіровоград : Центр.-Укр. вид-во, 2014. – 554 с. – (Архівні документи свідчать)

Анотація: Книга, базуючись винятково на документах Державного архіву Кіровоградської обл., розповідає про надзвичайно складний, драматичний, але досі недостатньо вивчений період історії Кіровоградщини - нацистську окупацію (1941-1944 рр.)

94(477.65)"1941/1943"

ПЗО

Петренко І. Д. Обком утік...
(з історії організації
"всенародної" боротьби проти
нацистів на Кіровоградщині в
1941–1943 рр.) / І. Д. Петренко ;
ред. О. О. Бабенко [та ін.]. –
Кропивницький : Імекс-ЛТД,
2017. – 524 с. – (Архівні
документи свідчать)

Книга спростовує численні фальсифікації та пропагандистські штампи тоталітарної доби щодо «всенародної боротьби проти фашистів під керівництвом комуністів» у часи нацистської окупації Кіровоградщини. Сотні архівних документів, неупереджено проаналізованих автором, розкривають справжню сутність як організаторів, так і організацію цієї боротьби.

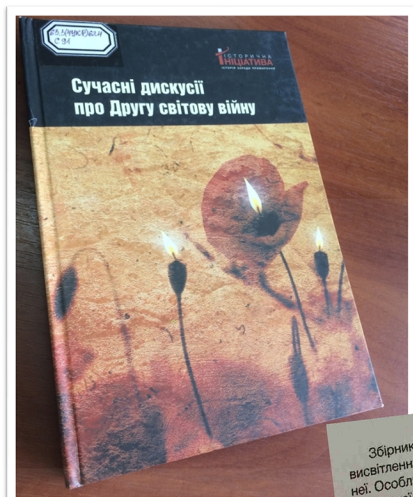

63.3(4УКР)

П 30

Петровський В. В. Історія
України: Неупереджений
погляд: Факти. Міфи.
Коментарі /
В. В. Петровський,
Л. О. Радченко,
В. І. Семененко. —
Х. : Школа, 2007. — 592 с.

Книга обіймає весь період появи та розвитку людських спільнот на території сучасної України. Автори відтворили складний, неоднозначно трактований шлях народу України до незалежності, не оминувши трагічних та величних сторінок у його життєписі.
Видання буде безумовно корисним не лише для учнівської та студентської молоді, але й для всіх, хто цікавиться історією України.

63.3(4УКР)624

С91

Сучасні дискусії про Другу світову війну : зб. наук. статей та виступів українських і зарубіжних істориків / упоряд.: Я. Грицак, П. Кендзьор, С. Турканик. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – 224 с.

Збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків присвячено висвітленню найбільш гострих та суперечних подій Другої світової війни та пам'яті про неї. Особливий наголос робиться на розгляді дидактичних засобів щодо висвітлення подій Другої світової війни у системі історичної освіти.
Адресується науковцям, вчителям історії, студентам вищих навчальних закладів.

63.3(4УКР)624

У45

Україна в Другій світовій війні:
погляд з XXI ст. : іст. нарис :
у 2 кн. **Кн. 1** / авт. кол.:
О. Є. Лисенко [та ін.] ; ред.
кол.: В. А. Смолій [та ін.]. – К. :
Наук. Думка, 2011. –733 с.

У виданні висвітлюється широке коло питань одного з найбільш драматичних періодів історії України — періоду Другої світової та Великої Вітчизняної воєни. На основі критичного аналізу вже опублікованих матеріалів і нових масивів джерел, більшість з яких вперше вводиться до наукового обігу, подається сучасне бачення мобілізаційних і режимних заходів радянського керівництва, стратегічних і фронтових операцій на території України, політики німецької окупаційної влади, повсякденного життя цивільного населення в умовах нацистського режиму, боротьби партизанів та підпілля, ків у тилу нацистських окупантів, діяльності самостійницьких інституцій, становища військовополонених, суспільно-політичних та соціокультурних процесів воєнної доби, стану радянської економіки в роки війни та у відбудовний період, з'ясовуються також долі жертв нацистських переслідувань, демографічні втрати українського народу в роки війни. Видання розраховане на всіх, хто цікавиться минулим України.

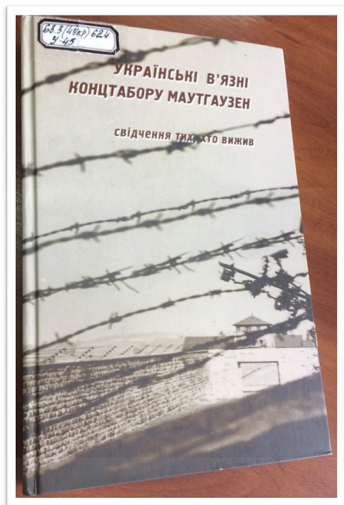
63.3(4УКР)624

У45

Україна в полум'ї війни. 1941–1945 :
моногр. / П. П. Панченко [та ін.]. –
К. : Україна, 2005. – 560 с.

На основі аналізу фактичного матеріалу, нових архівних джерел автори розглядають найважливіші операції Червоної армії на території України, що суттєво вплинули на подальший хід другої світової війни, значною мірою збагатили воєнне мистецтво. У книзі розкриваються діяльність руху Опору, тактика козачих та кавалерійських формувань, що визволяли українську землю від ненависного ворога, особливості політико-виховної роботи серед військовослужбовців у фронтових умовах, масовий героїзм, мужність, самовідданість бійців і командирів, які вистояли і перемогли у жорсткому двобої з фашизмом.

Для усіх тих, хто виявляє інтерес до історії Великої Вітчизняної війни

63.3(4УКР)624

У45

**Українські в'язні концтабору
Маутгаузен. Свідчення тих,
хто вижив / упоряд.: Т. В.
Пастушенко [та ін.]. — К. : Вид-
во ім. О. Теліги, 2009. — 336 с.**

У книжці представлені спогади, листи та усні історії наших співвітчизників, які дають змогу пролити світло на особливий досвід перебування українських в'язнів в одному з нацистських концтаборів — Маутгаузені. У виданні використано фотографії, документи та листи з фондів Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років. Автори присвячують це видання пам'яті співвітчизників, які пережили воєнне лихоліття.

63.3(4УКР)624

У80

Устименко В. Є. У кожного своя правда. Істина одна: Корюківна: довічний біль / В. Є. Устименко. – К. : Україна, 2013. – 440 с.

В основу історичного науково-документального дослідження покладено великий обсяг джерел, архівних матеріалів, розповідей очевидців Корюківської трагедії, знищення німецько-фашистськими загарбниками у тисячних вимірах мирних співвітчизників та десятків населених пунктів Чернігівщини у 1941—1943 рр.

Дослідження спрямоване на пошук відповідей на запитання: чому така трагедія могла статися без упередження і захисту населення, сіл і міст України наявними можливостями вєлетенської держави Союзу РСР та УРСР спільно з Українським штабом партизанського Союзу взагалі та кількатисячним Чернігівським партизанським з'єднанням зокрема.

Полемічність праці розрахована на історика, науковця, журналіста, краєзнавця, студента, старшокласника, небайдужого читача на всі часи. Адже Корюківська трагедія — то довічний біль багатьох поколінь українців.

Частина III. В пам'ять про одного героя...

Про його героїчний подвиг написано десятки книжок, знято кінофільми... Мова йде про Героя України, відомого розвідника, а в мирний час освітянина – Євгена Степановича Березняка.

С.В. Безуглий,
Д.С. Безуглий
с.мт Свеса,
Сумська обл.

торгівлі: ... the Parlement
... називався принцип безмитної

Битви та операції Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.

Початок Другої світової війни
1 вересня 1939 року фашистська Німеччина здійснила напад на Польщу. Ця подія ознаменувала початок Другої світової війни.

3 вересня Великобританія та Франція оголосили війну фашистській Німеччині, але практичної допомоги Польщі не надали.

У квітні-липні 1940 року німецькими військами було окуповано Данію і Норвегію, а 10 травня відбулося вторгнення в Бельгію, Нідерланди, Люксембург, і через їх територію нанесено удар по Франції. 22 червня Франція капітулювала.

Після розгрому Франції і ізоляції Англії фашистська Німеччина зосередила основні зусилля на підготовці війни проти СРСР.

З метою створення південного стратегічного плацдарму війська фашистського блоку у ході Балканської компанії 1941 року вступили в Болгарію, окупували Югославію і Грецію, захопили острови Крит.

Норвегію було окуповано за 63 дні, Францію – за 44, Польщу – за 35, Бельгію – за 19, Нідерланди – за 5, Данію – за 1 день.

Падом фашистської Німеччини на СРСР розпочалася Велика Вітчизняна війна. Загальна чисельність збройних сил Німеччини на червень 1941 року складала більше 8 млн. чоловік.

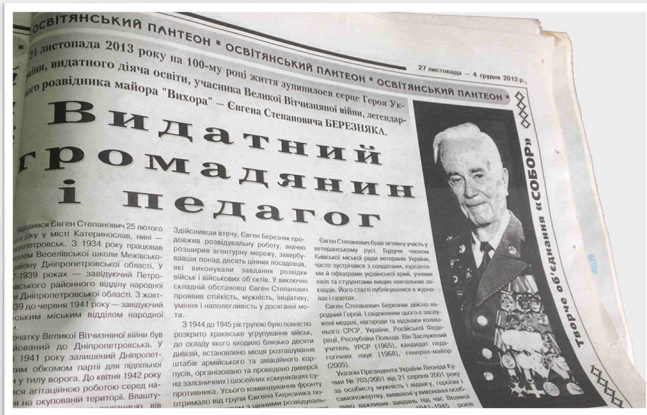
На кордонах із СРСР було сконцентровано більше 190 дивізій, більше 47200 гармат, 4300 танків, 4980 бойових літаків, 192 бойових корабля. Розгортання й наступ німецьких військ на СРСР здійснювався за планом «Барбаросса».

• 22 червня – 29 червня 1941 р.	• прикордонні бої • оборона військово-морської
• 22 червня – 29 червня 1941 р.	

Безуглий С. В. Битви та операції Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. /

С. В. Безуглий // Все для вчителя. – 2011. – № 4/5. – С. 89–95

Анотація: Автор послідовно описує події Великої Вітчизняної війни за її основними битвами та операціями.

Видатний громадянин і педагог : пам'яті легендарного розвідника майора "Вихора" Євгена Степановича Березняка // Освіта. – 2013. – № 49(27 листоп.) – 4 груд.) – С. 11.

Анотація: Стаття присвячена пам'яті Героя України, видатного діяча освіти, учасника Великої Вітчизняної війни, легендарного розвідника майора "Вихора" - Євгена Степановича Березняка.

ЕПОХА

МАЙОР ВИХОР: ПАМ'ЯТАЮ КОЖНУ ПЕРЕМОГУ В ОСВІТІ!

Добре пам'ятаю аудиторію з мітронітом Андреем Шенітцим. На той час під його патронатом була гімназія. Я мав зробити її державною. Звісно, не хотів робити це силоміць. Тому попросив владу про зустріч і переконав віддати школу під державну опіку.

Дружив із сином Івана Франка Петром. Нашим спіланим знайомим був Скишівський. Він працював в Інституті вдосконалення вчителів і потрапив під депортацію. Ми з Петром дізналися, що він з родиною вже у ватоні, я побігав до начальника НКВС у Львові. Дивом умовили не відправляти товариша до Сибіру. Пізніше в Польщі побачив табличку: «Міністр освіти Скишівський».

Звісно, на своєму віку я відгасів, і пристосувався бачило. Завжди висміював

— Наприклад!

— Якось спеціальна сія поїхала в Чорнобиль народився один з перших секретарів ЦК КПУ. От наказ: зробити це се показовим в Україні «працювали» т завзяті підлабузники нували знести усі і т побудувати «міст бутнього». Селяни налякалися. Врешт ривник групи зап а що пропонує і освіти? Може, за школу? Чи за

мені доручали навчати сім'ї неграмотних, — так ми допомагали ліквідувати неписьменність. Я приходив до них додому, навчав читати по складах. Мої перші учні — прості люди, які вважали вміння читати й писати великим дивом.

У 1927-му в Україні (раніше, ніж будь-де в Союзі!) подолали неписьменність. У 1930 році початкова освіта стала обов'язковою. З 1932-го — в містах і селах потрібно було навчатися вже сім років. На початку 80-х ввели загальну середню освіту. Діти закінчували школи, технікуми, ремісничі училища. Пишаюся, що став ініціатором подолання друкоріччя. Це нині на другий рік не залишають. А були часи, коли щороку залишали тисячі школярів. Урешті-решт від цього відмовилися.

Для вас, можливо, це лише історія, а я пам'ятаю кожну перемогу в освіті. Це ж були досягнення європейського значення! У 80-х до нас почали приїжджати по досвід навіть з Японії. Та й українських освітан за кордон запрошували.

НЕ КИДАЙТЕ ЯЙЦА В ДЕПУТАТІВ!

Живої легенди ми привели разом з учителями в батька учнів школи в місті Києва. Педагоги і вчителі давно дружать з майором Вихором.

Пам'ятаю підати парадний кіт розвідника і чия не в житті забуваю записник. Він важеліний! Тут і Героя України, і Срібного Хреста «Віртути Мілітарі» нагородив військова нагорода «За трудові заслуги». І медалі «За трудову доблесть», і десятки інших нагород. Директор школи Лариса Касян користується папером і дарує квіти, розпитує про здоров'я. Просить Євгена Семеновича подарувати старий записник (чи хоч сторінку рукопису!) для шкільного музею.

— Та я вам краще сам усе покажу, — сміється Березник.

ЗВІДНИКОМ - РІК, ПІЛТАНИНОМ - 80!

Ві майже сто років він тає все, навіть інформацію про агентів, з якими бав. Одрізу ж уточнює: Семенов перебільшує, врятувала група ра-

Галата С. Майор Вихор: Пам'ятаю кожну перемогу в освіті! / С. Галата // Освіта України. — 2013. — № 44 (4 листоп.). — С.13

Лисенко Г. Вихором по життю. Наш земляк Є. Березняк / Г. Лисенко, Ю. Баранова // Актуальні аспекти дослідження історії міста : до 250-річчя заснування Єлисаветграда-Кіровограда : (матеріали обл. іст.-краєзн. конф.). В 2-х частинах / упоряд.: Л. А. Гайда; відпов. за вип. Л. В. Корецька, рец.: А. А. Кендюхова, І. А. Козир. - Кіровоград : ОІППО ім. В. Сухомлинського, 2005 . – Ч. 1. – С. 169–172.

Анотація: Стаття присвячена постаті Героя України Євгена Березняка, легендарного майора Вихора, керівнику розвідувальної групи «Голос», стараннями та діями якої було врятовано заміноване в роки війни місто Краків.

[illegible]

— Євген Степанович, історія про добування відомості про розвідників Кракова і передачу їх у Центр, описане в романі, не раз, як вяртаючи до давнього мистецтва, а й десятки тисяч людей внаслідок цього врятовано.

на вас за цей подвиг
на Батьківщині?

— Юрій Шаповалов
(Гроза) і Ася Жукова
(Груша) отримали грошову премію у розмірі
1500 злотих. А я і моя
радістка Ольга "Комар"
(Елизавета Вологодська)... опинились у фільтраційному
таборі НКВС. Взагалі
свою першу нагороду
за порятунком Кракова
я я отримав аж 1964
року, і то не від своєї
держави, а від Польщі.
Це найвища їхня
символа відзнака —
хрест ордена
Міті М.

— У чому ж вас заплідозрили, що до табл...

...бачив, ніби я провадив реформу без відома обкому.

Але 22 червня на
місто впади перші бом-
би. Мене вилучили у
дому і дали зброю.
А за годину я побачив в
обличчя перших ворогів
— полонених німців-
парашутистів, яких узго-
лили в районі Винників.
Вони дивились на
нас зверхньо, були
переконані, що ось-ось
їх визволить їхня армія.
І в цей момент перед
очима постали облич-
чя німецьких офіцерів,
яких бачив кілька днів
тому, — теж нахабні й
зневажливі.

— Ви про що?

— Цей фан...

вали за Україну. Як нам нарешті дійти згоди, примирити...

скажу так: люди, які їм віддано служили, нерідко виявляли співчуття одне до одного. Моя сім'я, наприклад, ділила спільну камеру з галичанками. Ми ділилися харчового разу у коридорі а знайомих сумку з одіставками і зрозумів, що вони належать твої сусідці Ліди. А її у той час не було дома. От як я мав вчинити як комуністичний громадянин?

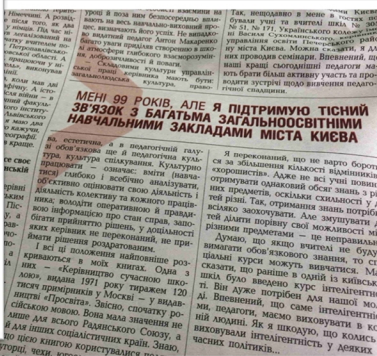
— Без варіантів: донести у НКВД.

— А я ті листівки просто
Ліди сказав:

[illegible]

Це тому, що хворів, а син нашого сина зважилась

Анотація: Автор знайомить з маловідомими фактами з життя славнозвісного «майора Вихора» Євгена Березняка.

Анотація: За рік до поважного ювілею, маючи 80-річний досвід педагогічної діяльності, легендарний розвідник - прототип майора Вихора, головний герой багатьох документальних та кінофільмів, численних публікацій у періодичній пресі - розповідає про свій основний фах: педагогіку.

6 НАРОДНЕ СЛОВО
20 грудня 2012 року

БІЛІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Кіровоградці у складі антифашистських інтернаціональних сил

Хі спадщина, назване спільними подіями та подіями від нас лише першим поколінням. Але, дає безліч тем для дослідження. Об'єктом концентрації як виступає з використанням різноманітних джерел, насамперед архівних документів. Кіровоградці про кіровоградців, які ввійшли до складу антифашистських інтернаціональних сил, містяться, зокрема, в документах особових фондів держархіву області. Цінність цього матеріалу — в його оригінальності, коли викладення передається безпосередніми учасниками описаних подій.

Висвітлення слова „кровоградці“ в певний мій улюблений фонд громадських фондів, учасників Великої Вітчизняної війни, дослідження та діяльність культури в уродженців Кіровоградщини, так і тих осіб, чий життєвий шлях проліг нашої країни. Слідом для них є участь у боротьбі з фашизмом на території зарубіжних країн.

За даними видання „Військова війна“ за квітень 2004 року, в час громадянської війни в 1936-1939 роках на сторінках публікацій, які вели боротьбу з режимом Франко, воювали 5000 італійців Радянського Союзу. Про улюблену Марію Олександрівну (1901-1981), нагороджену двома орденами Червоного Прапора, висвітлено в

Г. В. Шибанов

в іспадку. Перелік очікується ускладнений: без проміжних посадок, з загрозою бути збитим німецькими винищувачами.

Війна, побачена зближкою, між — в лави республіканців зібралася тисячі антифашистів з усієї Європи і навіть з Америки! (за словами доповідача) — все це вразило на іспанській землі. Перше повернення на Батьківщину добре запам'яталося Леоніду Федоровичу. Тоді на борту сателітного літака розмістило 20 іспанських дітей-сиріт, серед яких виділявся хлопчик років десяти з пораненою рукою. Батька маленького іспанця загинули в бою під Валенсією, а поранений він отримав, підносячи догори ліву руку, піднявши долоню.

сикоморських сил вермахту. Це надало можливість для отримання розвідки та створення осередку Руху за участі іспанців антифашистів затримували вантажополіти, псували зброю, приладдя. „Спілку російських радянських комітетів радянських військовополонених в боротьбі з гітлерівцями, було створено на безпосередній участі Шибанова.

Через рік після завершення Другої світової війни Георгій Володимирович повернувся на Батьківщину. Працював герой-антифашист слюсарем на брикетній фабриці йоні.

Доповнюють відомості про участь кіровоградців у французькому русі Опору до світової війни, краєзнавцю, уродженця Долинського району області Івана Сергієвича Проценка (1912-1995). Доля цієї вчительки, в воїном, Іван Сергієвич, вчитель початкової школи, був призваний в 1935 році на військову службу, яку ніс до 1937 року. Демобілізувавшись, повернувся до педагогічної діяльності, згодом після закінчення Запорозького педагогічного інституту.

Важко він через три місяці після повернення у повсякденний час Проценка займався педагогічною діяльністю, був відзначений Грамотою Міністерства освіти УРСР, значною його членства у партії восени 1956 року — в добровільного радянських реалії. Журнал „А. Яворський на сторінках газети „Кіровоградська правда“ за 5 листопада 1964 року у статті, присвяченій Проценку, дає пояснення, що робив Іван Сергієвич: „Діти, яких було встановити відразу після визволення. Потім був час, щоб розібратися в усьому після війни повернувся в Долинську і заступив у райком, його не поновили в членів партії. Підтвердження антифашистської діяльності надійшли від колишніх військовополонених, Курської, Калінінської області, ренезок, Курської, Калінінської області.

Про події підпільної боротьби з фашизмом на території іншої європейської країни — Польщі дізнаємося з документів особового фонду Олексія Трохимовича Шибанова (1921-1992) — записки про розвідку.

Пасічник Л. Кіровоградці у складі антифашистських інтернаціональних сил (Шибанов Г. В., Березняк Є. С., Шаповалов О. Т.) / Л. Пасічник // Народне слово. — 2012. — № 53 (20 груд.) — С. 6.

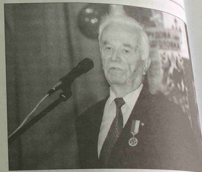
Анотація: Висвітлено інформацію про кіровоградців, які входили до складу антифашистських інтернаціональних об'єднань, міститься, зокрема, і в документах особових фондів Держархіву області. Цінність цього матеріалу — в його оригінальності, коли викладення передається безпосередніми учасниками описаних подій.

Народний учитель – Герой України До 100-річчя від дня народження Є.С. Березняка

Борис ЧИЖЕВСЬКИЙ,

кандидат педагогічних наук, завідувач секретаріату Комітету
Верховної Ради України з питань науки і освіти

Є.С. Березняк

25 лютого 2014 року виповнилося 6 100 років від дня народження Героя України Євгена Степановича Березняка, ветерана Великої Вітчизняної війни, відомого як в Україні, так і поза її межами легендарного майора Вихора, рятівника польського міста Кракова від фашистських окупантів. 20 листопада 2013 року Верховна Рада України прийняла Постанову «Про відзначення 100-річчя з дня народження Євгена Березняка».

Фактично все своє життя Євген Степанович присвятив педагогічній, освітянській, науково-дослідній та просвітницькій діяльності. Народився він 25 лютого 1914 року в м. Катеринославі (нині – Дніпропетровськ). Це був надзвичайно складний і відповідальний час для України та народу – по-

Вже з перших днів роботи в школі у нього розквітав справжній талант народного вчителя. Дні йшли за днями, серце молодого вчителя ставало радісним й оптимістичним простором. Та були й неприємні ситуації. У 1937 році його виключили з комсомолу «за зв'язок з націоналістичним охвістям – петлюрівцями». Звинувачення

Чижевський Б. Народний учитель – Герой України : до 100-річчя від дня народження Є. С. Березняка / Б. Чижевський // Рідна школа. – 2014. – № 1/2. – С. 12–16.

Анотація: У статті розглядаються основні етапи життєвого шляху та діяльності на освітянській ниві Героя України Є. С. Березняка. Аналізується його науково-педагогічна спадщина, яка складається з понад ста праць, присвячених різним аспектам освіти і виховання в Україні.

Євген БЕРЕЗНЯК: ШКОДА, ЩО В ПОЛІТИКІВ
НЕ БУЛО УРОКІВ ІНТЕЛІГЕНТНОСТІ

100 років. Євген Степанюк — легендарному мажорамі Віктору — виповнило б 100 років. Але він помер ще в дитинстві, тому про нього неможливо писати. Євген Степанюк — це не тільки ім'я, це ще й життя з радістю, не дожидуючись нічого, а просто живучи. Євген Степанюк — це не тільки ім'я, це ще й життя з радістю, не дожидуючись нічого, а просто живучи. Євген Степанюк — це не тільки ім'я, це ще й життя з радістю, не дожидуючись нічого, а просто живучи.

Євген Березняк — легенда навіть серед ветеранів. У серпні 1944 року група «Голос», якою керував майор Вихор, врятувала від знищення заміноване місто.

На його кітелі — нагороди Радянського Союзу, України, Росії, Польщі. Поряд з державними — за відвагу й мужність — відзнаки за розбудову науки та народної освіти.

Легендарний розвідник наголошував: передусім він — освітянин з вісімдесятирічним стажем.

У РОЗВІДКУ -
З ПЕДАГОГІЧНОЮ ОСВІТОЮ

потрібно було відповідати. Тому написав книжку «Я — Голос», це була кодова назва нашої групи. Потім — книжку «Пароль Dum Spiro», вислів Dum Spiro Spero («Доки дихаю — сподіваюся») став нашим щасливим паролем. Побачив цей напис на стіні в гестапо

ЧИТАННЯ ЯК ДИВО

— А перших своїх учнів пам'ятаєте?

— Ще б пак! Коли вчився у шосто-
му й сьомому класах, мені доручали на-
вчати сім'ї неграмотних — так ми до-
помагали ліквідувати неписьменність.
Я приходив до них додому, навчав чи-
тати по-складах. Мої перші учні були
— мої, які вважали вміння чита-

Найсмішнішою була екскурсія на засідання парламенту. З нас узяли підписку про те, що ми не кидатимемо яйця та інші фрукти в депутатів! А між іншим, не завадило б: на наших очах лейбористи побилися з консерваторами через незгоду щодо якогося закону.

НАЙЦІННІШИ - РЯДОВІ

— Ви були знайомі з багатьма відомими людьми, котрі, як і Ви, є частиною нашої історії. Кого з них пам'ятаєте?

— Усіх. Одразу хочу сказати: для мене великі люди не завжди ті, чиї прізвища є в підручниках. Ні! Життя по

казало, що герої — це звичайні люди. Пишаюся знайомством із простим, життєвим — дугачим чоловіком **Владиславом Титовим**. На шахті ледь не ставив кубу, але хлюпаче зробив усе, щоб ніяк залюбити, й залюбився без рук. Ніколи він навчився писати з допомогою зубів і навіть почерк його не змігся.

Добре пам'ятаю аудиторію з помітом Андреем Шентиньким. Тоді час під його патронатом була тільки я був змушений зробити її новою. Звісно, не хотів робити мінь. Тому попросив митрополита зустріч і переконав піддати.

них наук. Та найдорожчим званим
для мене є почесне громадянство кіль-
кох міст: Києва, Дніпропетровська,
Новомосковська та Кривого Рогу.

У 1939 році отримав свою першу нагороду за педагогічну діяльність — медаль «За трудову доблесть». Її мені вручив Михайло Казімін у Києві.

Y448 Y403A A 1002

– Ви маєте понад сотню праць на тему розвитку освіти. Як ідеї відстоювали?

— Придавая умгу, перефразируя, мотивационным питанием. I педагогическая квалификация педагога, I разрабатывая их методик. Для мене важны теми, якіми моє

Шулікін Д. Євген Березняк: Шкода, що в політиків не було уроків інтелігентності / Д. Шулікін, Д. Матат, С. Галата // Освіта України. – 2014. – № 8(24 лютого). – С. 13

Анотація: Запропоновано найяскравіші фрагменти з розмов з Євгеном Степановичем Березняком, легендарним майором Вихрем, про багаторічний освітянський досвід, про місію вчителя та завдання сучасної педагогіки.

Повний опис джерел представлено
в рекомендаційному списку літератури